

Tema 4. Considerații generale privind dreptul de autor și drepturi conexe

- 1. Introducere în teoria dreptului de autor.**
- 2. Obiectul dreptului de autor. Opera – ca rezultat al activității creatoare a autorului.**
- 3. Subiectul dreptului de autor. Particularitățile specifice drepturilor morale și patrimoniale de autor.**
- 4. Durata protecției drepturilor de autor.**
- 5. Contractul de autor.**
- 6. Drepturi conexe a dreptului de autor.**

Noțiunea și categoriile dreptului de autor

„**Dreptul de autor**” este o sintagma care definește **legislația ce se referă la protecția operelor de creație**. Prin „**operă de creație**” se înțelege orice creație intelectuală, incluzând aici atât **lucrările științifice, cât și cele datorate imaginației artistice: literatură, pictură, muzică, arhitectură, coregrafie etc.**

Termenul drept de autor poate fi privit atât în **sens obiectiv, cât și subiectiv**.

În **sens obiectiv** - dreptul de autor este un ansamblu de **norme de drept ce reglementează relațiile privind valorificarea operelor literare, artistice și științifice**. De aici rezultă că dreptul de autor este o **instituție juridică și o parte componentă a dreptului de proprietate intelectuală**.

În **sens subiectiv** - acesta este folosit pentru a reflecta situația, când, în condițiile legii, unui subiect concret îi aparține **dreptul de a se numi autor al unei opere literare, științifice sau artistice**. De la acest drept subiectiv derivă o multitudine de alte drepturi subiective, atât de natură personală nepatrimonială, cât și de natură patrimonială, care ar putea fi numite elemente ale conținutului dreptului de autor.

Dreptul de autor și drepturile conexe reglementează raporturile ce apar la crearea și valorificarea operelor literare, artistice și științifice (drept de autor), a interpretărilor, fonogramelor, videogramelor și emisiunilor organizațiilor de difuziune (drepturi conexe), precum și alte drepturi care sînt recunoscute în legătură cu activitatea intelectuală din domeniul literaturii, artei și științei.

Dreptul de autor și drepturile conexe, protecția acestor drepturi și răspunderea pentru încălcarea lor se reglementează de **Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, prezenta lege și de alte acte normative.**

Autorul beneficiază de **protecția dreptului de autor** asupra operei sale **prin însuși faptul de creare a ei**. Pentru apariția și exercitarea dreptului de autor **nu este necesară înregistrarea operei**, nici alt act de notificare sau alte formalități.

Dreptul de autor se constituie din drepturi **patrimoniale și drepturi morale** (personale nepatrimoniale).

Drepturile patrimoniale pot aparține autorului ori altei persoane fizice sau juridice care deține, în mod legal, drepturile respective (titularul de drepturi).

Protecția dreptului de autor se extinde asupra **forme de exprimare**, dar **nu se extinde asupra ideilor, teoriilor, descoperirilor științifice, procedeelelor, metodelor de funcționare sau asupra conceptelor matematice ca atare și nici asupra invențiilor cuprinse într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, explicare sau de exprimare.**

Dreptul de autor se extinde asupra operelor literare, artistice și științifice exprimate în următoarele forme:

a) **scrisă** (manuscris, text dactilografiat, partitură etc.);

b) **orală** (interpretare publică etc.);

c) **imprimare audio sau video** (mecanică, magnetică, digitală, optică etc.);

d) **de imagine** (desen, schiță, pictură, plan, fotocadru etc.);

e) **tridimensională** (sculptură, model, machetă, construcție etc.);

f) **în alte forme.**

Obiecte ale dreptului de autor sînt:

- a) operele literare** (povestiri, eseuri, romane, poezii etc.);
- b) programele pentru calculator care se protejează ca și operele literare;**
- c) operele științifice;**
- d) operele dramatice și dramatico-muzicale, scenariile și proiectele de scenarii, libretetele, sinopsisul filmului;**
- e) operele muzicale cu sau fără text;**
- f) operele coregrafice și pantomimele;**
- g) operele audiovizuale;**
- h) operele de pictură, sculptură, grafică și alte opere de artă plastică;**
- i) operele de arhitectură, urbanistică și de artă horticolă;**
- j) operele de artă aplicată;**
- k) operele fotografice și operele obținute printr-un procedeu analog fotografiei;**
- l) hărțile, planșele, schițele și lucrările tridimensionale din domeniul geografiei, topografiei, arhitecturii și din alte domenii ale științei;**
- m) bazele de date;**
- n) alte opere.**

Fără a prejudicia drepturile autorului operei originale, de asemenea, se protejează prin dreptul de autor **operele derivate și integrante** la baza cărora stau una ori mai multe opere și/sau oricare alte materiale preexistente, și anume:

- a)traducerile, adaptările, adnotările, aranjamentele muzicale și orice alte transformări ale operelor literare, artistice sau științifice, cu condiția că constituie rezultate ale creației intelectuale;**
- a)culegerile de opere literare, artistice ori științifice** (enciclopediile și antologiile, compilațiile altor materiale sau date, indiferent dacă sînt ori nu protejate, inclusiv bazele de date), **cu condiția că, din considerentul de selectare și sistematizare a conținutului lor, constituie rezultate ale creației intelectuale.**

Creații și alte obiecte **neprotejate** prin dreptul de autor

- a) **actelor normative, altor acte cu caracter administrativ, politic sau judiciar** (legi, hotărâri judecătorești etc.) și nici asupra traducerilor oficiale ale acestora;
- b) **simbolurilor de stat și a semnelor oficiale ale statului** (drapele, steme, decorații, semne bănești etc.);
- c) **expresiilor folclorice;**
- d) **noutăților zilei și a diverselor fapte ce reprezintă o simplă informație.**

Subiectul dreptului de autor

Se consideră a fi autor, în absența unei probe contrare, **persoana fizică** sub al cărei nume pentru prima dată este publicată opera.

Cînd opera a fost **publicată anonim** sau sub un **pseudonim** care nu permite identificarea autorului, editura, al cărei nume este indicat pe operă, se consideră, în absența unei probe contrare, **reprezentant al autorului**, avînd în această calitate dreptul să protejeze și să exercite drepturile autorului.

Persoana **fizică sau juridică** al cărei nume ori denumire apare pe o operă audiovizuală, videogramă sau fonogramă se consideră, pînă la proba contrară, producător al operei audiovizuale, videogramei sau al fonogramei respective.

Pentru a informa publicul despre drepturile sale, titularul dreptului de autor va folosi simbolul protecției dreptului de autor, care se va aplica pe fiecare exemplar al operei și constă din trei elemente:

- a) **litera latină „C” inclusă în cerc;**
- b) **numele sau denumirea titularului dreptului exclusiv de autor;**
- c) **anul primei publicări a operei.**

Folosirea simbolului protecției dreptului de autor nu constituie o condiție pentru a acorda operei protecția prevăzută de prezenta lege.

Drepturile morale ale autorului

Autorul unei opere beneficiază de următoarele drepturi morale:

- a) **dreptul la paternitate** – dreptul de a fi recunoscut în calitate de autor al operei sale și dreptul de a pretinde o atare recunoaștere, inclusiv prin indicarea numelui său pe toate exemplarele operei publicate sau prin referirea la numele său, după cum se obișnuiește, în cazul oricărei valorificări a operei, cu excepția cazurilor când acest lucru este imposibil și când lipsa obligației de a indica numele autorului decurge din alte prevederi ale prezentei legi;
- b) **dreptul la nume** – dreptul autorului de a decide cum va figura numele său la valorificarea operei (numele adevărat, pseudonimul sau anonim);
- c) **dreptul la respectarea integrității operei** – dreptul la protecția operei sale contra oricărei denaturări, schimonosiri sau a oricărei alte atingeri aduse operei, care prejudiciază onoarea sau reputația autorului;
- d) **dreptul la divulgarea operei** – dreptul de a decide dacă opera va fi adusă la cunoștința publică, în ce mod și când;
- e) **dreptul la retractarea operei** – dreptul autorului de a retracta opera sa din circuitul comercial, despăgubind pe titularul dreptului de valorificare, dacă acesta este prejudiciat prin exercitarea retractării.

Drepturile patrimoniale exclusive

Autorul sau alt titular al dreptului de autor are dreptul exclusiv să **efectueze, să permită sau să interzică valorificarea operei**, inclusiv prin:

- a) **reproducerea operei;**
- b) **distribuirea originalului sau a exemplarelor operei;**
- c) **închirierea exemplarelor operei, cu excepția operelor de arhitectură și a operelor de artă aplicată;**
- d) **importul exemplarelor operei în vederea distribuirii, inclusiv al exemplarelor confecționate cu consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor;**
- e) **demonstrarea publică a operei;**
- f) **interpretarea publică a operei;**
- g) **comunicarea publică a operei prin eter, inclusiv prin satelit (tele-radiodifuziune), sau prin cablu;**
- h) **retransmiterea simultană și fără modificări, prin eter sau prin cablu, a operei transmise prin eter sau prin cablu;**
- i) **punerea la dispoziție în regim interactiv a operei;**
- j) **traducerea operei;**
- k) **transformarea, adaptarea, aranjamentul sau alte modificări ale operei,**

Copaternitatea

Dreptul de autor asupra unei opere **create prin efortul comun a două sau a mai multor persoane aparține coautorilor în comun**, indiferent de faptul dacă această operă constituie un tot indivizibil sau este formată din părți.

Fiecare dintre coautori își menține dreptul de autor asupra părții create de el și are dreptul să dispună de aceasta cum crede de cuviință, cu condiția că **această parte are caracter de sine stătător**. Se consideră că o parte componentă a operei este de sine stătătoare în cazul în care ea **poate fi valorificată independent de alte părți ale acestei opere**.

Relațiile dintre coautori se stabilesc, de regulă, în baza unui **contract**. În lipsa unui asemenea contract, dreptul de autor asupra operei este exercitat **în comun de toți autorii, iar remunerația se împarte între ei proporțional contribuției fiecăruia, dacă aceasta poate fi determinată**. În cazul în care contribuția fiecăruia dintre coautori nu poate fi determinată, remunerația **se împarte în cote egale**.

În cazul în care opera nu poate fi divizată în părți de sine stătătoare, coautorii pot exercita dreptul de autor numai de **comun acord**.

Dreptul de autor asupra operelor de serviciu

Drepturile morale asupra unei opere create ca urmare a îndeplinirii unei misiuni încredințate de angajator sau ca urmare a îndeplinirii atribuțiilor de serviciu (operă de serviciu) **aparțin autorului acestei opere.**

Autorul operei nu are dreptul să interzică angajatorului său să o publice sau să o facă în alt mod accesibilă pentru public.

În lipsa unor prevederi legale sau a unor clauze contractuale contrare, în măsura în care valorificarea operei este condiționată de **misiunea încredințată autorului de a crea această operă**, dreptul **patrimonial asupra operei de serviciu aparține angajatorului.**

Cuquantumul remunerației de autor pentru fiecare mod de valorificare a operei de serviciu se stabilește în contractul încheiat între autor și angajator.

La valorificarea operei de serviciu, *numele autorului se indică* în cazul când realmente acest lucru este posibil. Angajatorul, de asemenea, are dreptul să ceară indicarea numelui său la orice valorificare a operei de serviciu.

Dreptul de autor asupra operelor colective

Persoana fizică sau juridică la inițiativa, din contul și sub conducerea căreia **este creată** și sub al cărei nume sau denumire este publicată o operă colectivă (cum ar fi enciclopediile, dicționarele și alte culegeri similare, ziarele, revistele și alte publicații periodice) **beneficiază de drepturile patrimoniale asupra operei colective** respective. Aceste persoane au dreptul să-și indice **numele sau denumirea** ori să ceară o atare indicare la orice valorificare a operei colective în cauză.

În cazul în care contractul încheiat între autori și persoana fizică sau juridică **nu prevede altfel**, autorii operelor incluse într-o operă colectivă își mențin drepturile, asupra operelor proprii și pot dispune de ele independent de opera colectivă în care acestea sînt incluse.

Dreptul de autor asupra operelor derivate

Traducătorii și alți autori ai operelor derivate beneficiază de dreptul de autor asupra traducerilor, adaptărilor, aranjărilor sau asupra altor transformări ale operei realizate de ei.

Traducerea sau altă operă derivată poate fi realizată **doar cu consimțământul autorului operei originale**. Dreptul de autor al traducătorului sau al altui autor al unei opere derivate **nu va prejudicia drepturile autorului** a cărei operă originală a fost tradusă, adaptată, aranjată sau transformată în alt mod.

Dreptul de autor al traducătorului sau al altui autor al unei opere derivate **nu constituie un impediment pentru alte persoane** de a efectua, cu consimțământul autorului operei originale, traducerea sau transformarea aceleiași opere.

Dreptul de autor asupra operelor integrante

Alcătuitorul unei culegeri sau al altei opere integrante **beneficiază de dreptul de autor asupra compilației și aranjării materialelor dacă această compilație și aranjare constituie rezultatul creației sale intelectuale.**

O operă protejată de dreptul de autor poate fi inclusă într-o operă integrantă doar **cu consimțământul autorului** sau al altui titular al dreptului de autor asupra operei protejate. Dreptul de autor al alcătuitorului **nu va prejudicia drepturile autorilor niciuneia din operele incluse în opera integrantă.**

Autorii operelor incluse în opera integrantă au dreptul să își valorifice operele lor independent de opera integrantă, în cazul în care contractul de autor nu prevede altfel.

Dreptul de autor al alcătuitorului nu constituie un impediment pentru alte persoane de a compila și aranja aceleași materiale pentru a realiza noi opere integrante, cu condiția că au obținut consimțământul autorilor sau al altor titulari de drepturi asupra operelor protejate pe care urmează să le includă în opera integrantă.

Culegerile ce includ diverse materiale informative (articole și informații, comunicate și eseuri, diagrame, tabele etc.) sînt pasibile de protecție ca atare în cazul în care selectarea și aranjarea materialelor constituie rezultatul unei activități intelectuale. Protecția nu se extinde asupra datelor numerice și nici asupra conținutului materialelor informative incluse în culegere.

Dreptul de autor asupra operelor audiovizuale

Autori (coautori) ai operei audiovizuale sînt:

a) **realizatorul principal** (regizorul-scenograf);

b) **autorul scenariului** (scenaristul);

c) **autorul dialogului**;

d) **compozitorul – autorul oricărei opere muzicale** (cu sau fără text) special creată pentru opera audiovizuală;

e) **operatorul**;

f) **pictorul-scenograf**;

g) **alți** posibili **autori** care au contribuit în mod creativ la realizarea operei audiovizuale.

Autorul unei opere create anterior care a fost inclusă, după transformare sau nemodificată, într-o operă audiovizuală, de asemenea, este considerat coautor al acestei opere audiovizuale.

În cazul în care contractul nu prevede altfel, încheierea contractului de autor pentru crearea operei audiovizuale atrage transmiterea, în schimbul unei remunerații echitabile, de către autorii operei către producătorul acesteia a următoarelor drepturi exclusive de valorificare a operei audiovizuale: **de reproducere, distribuire, închiriere, demonstrare publică, interpretare publică, comunicare publică, retransmitere prin eter, de punere la dispoziție în regim interactiv a operei, precum și de subtitrare și dublare a textului.**

Producătorul operei audiovizuale are dreptul să-și indice numele sau denumirea ori să ceară o atare indicare la orice valorificare a operei. Autorii operei audiovizuale nu se pot opune publicării operei audiovizuale, precum și utilizării versiunii definitive a operei audiovizuale în întregime sau a unei părți a ei.

Dreptul de autor asupra operelor de artă plastică.

Dreptul de acces

Autorul unei opere de artă plastică are dreptul să ceară proprietarului operei să-i permită să reproducă opera (dreptul de acces). Concomitent, proprietarului **nu i se poate cere expedierea operei autorului acesteia.**

Crearea și difuzarea unei opere de artă plastică ce conține un portret *se permit numai cu consimțământul persoanei reprezentate sau al succesorilor acesteia.*

Dreptul de autor asupra operelor fotografice

Transmiterea dreptului de proprietate asupra negativului sau asupra altei fixări similare a operei fotografice, în baza căreia pot fi confecționate exemplare ale operei, are ca efect, dacă în contract nu este prevăzut altfel, transmiterea drepturilor patrimoniale asupra operei.

În lipsa unor prevederi contractuale contrare, opera fotografică ce conține imaginea persoanei la comanda căreia a fost executată fotografia poate fi publicată, reprodusă și pusă la dispoziția publicului în regim interactiv de către persoana din imagine.

Crearea, reproducerea, modificarea și distribuirea unei opere fotografice ce conține un portret se permit doar cu consimțământul persoanei reprezentate sau al succesorilor acesteia.

În lipsa unei clauze contractuale contrare, consimțământul persoanei reprezentate în opera fotografică nu este necesar:

- a) dacă persoana reprezentată este model de profesie și/sau a primit o remunerație pentru a poza;**
- b) dacă persoana reprezentată este general cunoscută și opera fotografică a fost executată cu prilejul activităților sale publice;**
- c) dacă persoana reprezentată constituie numai un detaliu al unei opere fotografice ce prezintă un peisaj, un grup de persoane sau o manifestare publică.**

Termenele de protecție a dreptului de autor

Drepturile patrimoniale exclusive și dreptul la remunerație, prevăzute în privința operelor, cu excepția unor drepturi similare prevăzute în privința operelor de artă aplicată, se protejează pe tot timpul vieții autorului și timp de **70 de ani** după deces, începând cu **1 ianuarie** al anului următor celui al decesului autorului, dacă prezentul articol nu prevede altfel.

Drepturile patrimoniale asupra operei audiovizuale se protejează timp de **70 de ani**, începând cu 1 ianuarie al anului următor celui al **decesului ultimului dintre următorii coautori:**

a) realizatorul principal (regizorul-scenograf);

b) autorul scenariului (scenaristul);

c) autorul dialogului;

d) compozitorul – autorul operei muzicale (cu sau fără text) special create pentru această operă audiovizuală.

Termenul de protecție a unei opere muzicale cu text încetează după **70 de ani** de la decesul ultimului supraviețuitor dintre următoarele persoane, indiferent dacă acestea au fost sau nu desemnate drept coautori: textierul și compozitorul, cu condiția ca ambele contribuții să fi fost create în mod specific pentru respectiva compoziție muzicală cu text.

Drepturile patrimoniale asupra unei opere anonime sau apărute sub pseudonim, cu excepția celei de artă aplicată, se protejează timp de **70 de ani**, începând cu 1 ianuarie al anului următor celui al publicării legale a operei.

Drepturile patrimoniale asupra operei create în copaternitate, cu excepția operei de artă aplicată, se protejează pe parcursul întregii vieți a fiecăruia dintre coautori și timp de **70 de ani**, începând cu 1 ianuarie al anului următor celui al decesului ***ultimului coautor supraviețuitor.***

Dacă opera a fost *publicată în volume, serii, ediții sau episoade* și termenul de protecție a dreptului de autor începe din momentul când opera a fost adusă legal la cunoștința publicului, termenul de protecție va fi calculat pentru fiecare dintre aceste componente.

Drepturile patrimoniale asupra operei de artă aplicată se protejează timp de **25 de ani** de la data creării ei, cu excepția desenelor și modelelor industriale neînregistrate conform Legii privind protecția desenelor și modelelor industriale, create în scop industrial de reproducere, care se protejează timp de 3 ani de la data creării lor.

La expirarea termenului de protecție a drepturilor patrimoniale, opera intră în domeniul public. Operele intrate în domeniul public pot fi valorificate liber, cu condiția de **respectare a drepturilor morale ale autorilor** și ale altor titulari de drepturi, precum și de achitarea remunerației

Drepturile morale ale autorului sînt protejate pe un termen nelimitat. După decesul autorului, protecția drepturilor sale morale este exercitată de către moștenitori și de organizațiile abilitate în modul corespunzător să asigure protecția drepturilor autorilor. Astfel de organizații asigură protecția drepturilor morale ale autorilor și în cazul când aceștia nu au moștenitori sau în cazul de stingerea dreptului lor de autor.

Transmiterea drepturilor patrimoniale prin contracte de autor

Autorii sau alți titulari ai dreptului de autor pot transmite prin contract de cesiune, drepturile patrimoniale exclusive, precum și **dreptul la remunerație de autor**.

În urma unei asemenea cesiuni, titular de drepturi devine cesionarul.

Drepturile patrimoniale exclusive pot fi transmise, de asemenea, prin acordarea de licențe **exclusive** sau **neexclusive**. Dacă în contractul de licență nu se stipulează expres că **licența** este exclusivă, aceasta se consideră neexclusivă.

Licența exclusivă prevede transmiterea dreptului de valorificare a operei în limitele stabilite de această licență numai licențiatului. Licențiatul, de asemenea, are dreptul, în limitele stabilite de licență, să permită sau să interzică valorificarea operei de către alte persoane.

În cazul unei **licențe neexclusive**, licențiatul poate, în limitele stabilite de această licență, valorifica opera ca și persoanele care au obținut dreptul de valorificare a acesteia. Licențiatul nu are dreptul să permită sau să interzică valorificarea operei de către alte persoane.

Condițiile și forma contractului de autor

Contractul de autor trebuie să fie încheiat în formă scrisă și să prevadă modul de valorificare a operei (dreptul concret care se transmite prin acest contract), **termenul de valabilitate, teritoriul de acțiune a dreptului, cuantumul remunerației sau baza de calcul a acesteia pentru fiecare tip de valorificare a operei, condițiile și termenul de plată ale remunerației, precum și alte clauze pe care părțile le consideră esențiale.** Contractul de autor privind valorificarea operelor în ziare și în alte publicații periodice poate fi încheiat și în formă verbală.

În cazul în care în **contractul de autor lipsește** clauza privind **teritoriul** pe care se exercită dreptul, dreptul transmis prin acest contract se exercită numai **în limitele teritoriului Republicii Moldova.**

În cazul în care în contractul de autor care prevede acordarea unei licențe **nu este indicat termenul său de valabilitate**, contractul de autor se consideră încheiat pe un termen de **3 ani de la data încheierii**, dacă se referă la valorificarea unei opere fără modificări, și pe un termen **de 5 ani**, dacă se referă la valorificarea unei opere adaptate sau altfel modificate ori traduse.

Utilizarea programelor pentru calculator și a bazelor de date. Decompilarea programelor pentru calculator

În absența unor clauze contractuale exprese, achizitorul legal al unui program de calculator sau al unei baze de date nu trebuie să obțină consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor pentru a le utiliza în conformitate cu destinația acestora, inclusiv pentru a corecta erorile.

Realizarea, în măsura în care aceasta este necesară pentru utilizarea respectivă, **a unei copii de rezervă** de către o persoană care are dreptul să utilizeze programul de calculator **nu poate fi împiedicată prin contract**.

Persoana care are dreptul să utilizeze o copie a unui program de calculator **poate, fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor, să examineze, să studieze ori să testeze funcționarea programului în vederea identificării ideilor și principiilor care stau la baza oricărui element al programului atunci când efectuează oricare dintre actele de încărcare, prezentare, rulare, transmitere sau stocare a programului pentru calculator pe care are dreptul să le execute.**

Consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor nu este necesar atunci când reproducerea codului și traducerea formei acestui cod sînt indispensabile pentru obținerea informației necesare pentru asigurarea interoperabilității cu alt program de calculator creat în mod independent de către alți autori, cu respectarea următoarelor condiții:

- a) aceste acte sînt efectuate de licențiat ori de o altă persoană care are dreptul să utilizeze o copie a programului sau, în numele acestora, de către o persoană autorizată în acest scop;
- b) informația necesară pentru realizarea interoperabilității nu a fost anterior pusă la dispoziția persoanelor specificate la lit. a);
- c) aceste acte sînt limitate la părți din programul original care sînt necesare pentru realizarea interoperabilității.

DREPTURILE CONEXE

Subiecții drepturilor conexe.

Subiecți ai drepturilor conexe sînt interpreții, producătorii de fonograme, producătorii de videograme și organizațiile de difuziune prin eter sau prin cablu.

Drepturile conexe se exercită fără a prejudicia dreptul de autor.

Pentru apariția și exercitarea drepturilor conexe nu este necesară respectarea vreunei formalități. În absența unei probe contrare, persoana fizică sau juridică al cărei nume sau denumire apare în mod obișnuit pe o imprimare a interpretării, pe o fonogramă, videogramă sau pe o imprimare a unei emisiuni se consideră interpret, producător de fonogramă sau videogramă, respectiv, organizație de difuziune prin eter sau prin cablu.

Pentru a informa publicul despre drepturile lor, interpreții și producătorii de fonograme sau videograme, organizațiile de difuziune prin eter sau prin cablu pot indica, pe fiecare exemplar sau ambalaj al fonogramei, videogramei, emisiunii, simbolul protecției drepturilor conexe, care constă din trei elemente:

a) litera latină "P" inclusă în cerc;

**b) numele sau denumirea titularului de drepturi conexe
exclusive;**

**c) anul primei publicări a interpretării, fonogramei, videogramei,
emisiunii.**

Drepturile interpreților

Interpretul beneficiază de următoarele drepturi morale în privința interpretării sale:

- a) dreptul la paternitate – dreptul de a se considera interpret și de a cere o atare recunoaștere, inclusiv prin comunicarea sau indicarea numelui său la fiecare valorificare a interpretării sale, dacă prin prezenta lege nu sînt stabilite alte prevederi sau excepții;**
- b) dreptul la nume – dreptul interpretului de a decide cum va figura numele său la valorificarea interpretării (numele adevărat, pseudonimul sau anonim);**
- c) dreptul la respectarea integrității interpretării - dreptul la protecția interpretării sale contra oricărei denaturări, schimonosiri sau contra oricăror altor atingeri care pot prejudicia onoarea sau reputația interpretului.**

(2) Interpretul are dreptul exclusiv să permită sau să interzică următoarele acțiuni:

- a) imprimarea interpretării sale încă neimprimată;**
- b) reproducerea imprimării interpretării sale;**
- c) distribuirea imprimării interpretării sale;**
- d) închirierea imprimării interpretării sale;**
- e) comunicarea publică prin eter sau prin cablu a interpretării sale, cu excepția cazului cînd interpretarea este ea însăși o interpretare televizată ori radiodifuzată sau este executată de pe o imprimare;**
- f) punerea la dispoziție în regim interactiv a interpretării sale imprimate.**

Drepturile producătorilor de fonograme

(1) Producătorul de fonograme are dreptul exclusiv să permită sau să interzică următoarele acțiuni în privința fonogramei sale:

a) reproducerea fonogramei;

b) distribuirea exemplarelor de fonogramă;

c) închirierea exemplarelor de fonogramă;

d) importul, în scop de distribuire, al exemplarelor de fonogramă, inclusiv al exemplarelor executate cu consimțământul producătorului de fonograme;

e) punerea la dispoziția publicului în regim interactiv a fonogramei;

f) adaptarea sau orice altă transformare a fonogramei.

Drepturile producătorilor de videograme

(1) Producătorul de videograme are dreptul exclusiv să permită sau să interzică următoarele acțiuni în privința videogramei sale:

a) reproducerea videogramei;

b) distribuirea originalului sau a exemplarelor de videogramă;

c) închirierea exemplarelor de videogramă;

d) importul, în scop de distribuire, al exemplarelor de videogramă, inclusiv al exemplarelor executate cu consimțământul producătorului de videograme;

e) punerea la dispoziția publicului în regim interactiv a videogramei.

Drepturile organizațiilor de difuziune prin eter sau prin cablu

(1) Organizația de difuziune prin eter sau prin cablu are dreptul exclusiv să permită sau să interzică următoarele acțiuni în privința emisiunilor sale:

a) imprimarea emisiunii;

b) reproducerea unei imprimări a emisiunii;

c) distribuirea imprimării emisiunii;

d) comunicarea publică prin eter sau prin cablu a emisiunii;

e) retransmiterea emisiunii;

f) comunicarea publică a emisiunii în locuri accesibile publicului cu plată pentru intrare;

g) punerea la dispoziția publicului în regim interactiv a imprimării emisiunii.

Termenele de protecție a drepturilor conexe

(1) Drepturile interpretului la paternitate, la nume și la respectarea integrității interpretării se protejează pe un termen nelimitat. Drepturile interpretului prevăzute se protejează timp de 50 de ani de la data interpretării. Însă:

- a) dacă, în această perioadă, imprimarea interpretării, alta decât fonograma, a fost legal publicată sau comunicată public, drepturile interpretului se protejează timp de cel puțin 50 de ani de la data efectuării celei mai vechi dintre aceste acțiuni;**
- b) dacă, în această perioadă, imprimarea interpretării pe o fonogramă a fost legal publicată sau comunicată public, drepturile interpretului se protejează timp de cel puțin 70 de ani de la data efectuării celei mai vechi dintre aceste acțiuni.**

Drepturile producătorului de fonograme prevăzute se protejează timp de 50 de ani de la data imprimării fonogramei. Însă:

a) dacă, în această perioadă, fonograma a fost legal publicată sau comunicată public, drepturile menționate se protejează cel puțin 70 de ani de la data primei publicări legale;

b) dacă, în această perioadă, fonograma nu a fost legal publicată, dar a fost comunicată public, drepturile menționate se protejează timp de 70 de ani de la data primei comunicări publice legale.

În cazul în care, după 50 de ani de la data publicării sau comunicării publice legale a fonogramei, producătorul acesteia nu oferă spre vânzare copii ale acestei fonograme în cantitate suficientă sau nu le pune la dispoziția publicului, interpretul poate rezilia contractul prin care a transmis drepturile sale producătorului de fonograme asupra imprimării interpretării sale.

În cazul în care, la 50 de ani de la publicarea legală a fonogramei sau, în lipsa unei astfel de publicări, la 50 de ani de la comunicarea legală a fonogramei către public, producătorul fonogramei nu oferă copii ale fonogramei spre vânzare într-o cantitate suficientă sau nu pune fonograma la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, în așa fel încât membrii publicului să aibă acces individual la ea când vor și de unde vor, interpretul poate rezilia contractul prin care a transmis unui producător de fonograme drepturile asupra fixării interpretării sale. Dreptul de reziliere a contractului menționat poate fi exercitat cu condiția ca producătorul, în termen de un an de la notificarea de către interpret a intenției sale de a rezilia contractul, să nu desfășoare cele două activități de valorificare menționate mai sus. Acest drept de reziliere nu poate face obiectul unei renunțări din partea interpretului.

(În cazul în care pe fonogramă sînt imprimate interpretările mai multor interpreți, aceștia își pot rezilia contractele lor în conformitate cu legislația în vigoare. În cazul în care aceste contracte se reziliază în temeiul prezentului alineat, drepturile producătorului de fonograme asupra fonogramei încetează.

Drepturile producătorilor bazelor de date.

Obiectul protecției. Producătorul unei baze de date care dovedește că a făcut o investiție substanțială din punct de vedere calitativ și/sau cantitativ în obținerea, verificarea sau prezentarea conținutului ei are dreptul să interzică extragerea și/sau reutilizarea conținutului integral sau a unei părți substanțiale, evaluate calitativ și/sau cantitativ, a acelei baze de date.

Nu este permisă extragerea și/sau reutilizarea repetată și sistematică a unor părți nesubstanțiale din conținutul unei baze de date, însoțită de acte contrare unei exploatare legale a acelei baze de date sau care prejudiciază nejustificat interesele legitime ale producătorului bazei de date.

Drepturile și obligațiile utilizatorilor legali ai bazelor de date

Producătorul unei baze de date, care este pusă la dispoziția publicului în orice mod, nu poate să interzică unui utilizator legal al bazei de date să extragă și/sau să reutilizeze părți nesubstanțiale din conținutul acesteia, evaluate cantitativ și/sau calitativ, oricare ar fi scopul utilizării. Atunci când un utilizator legal al bazei de date are permisiunea de a extrage și/sau de a reutiliza doar o parte a bazei de date, prezentul alineat se aplică numai părții respective. Orice clauză contrară prevederilor acestui alineat este nulă.

Utilizatorul legal al bazei de date, care este pusă la dispoziția publicului în orice mod, nu poate efectua acte contrare unei exploatare normale a acestei baze de date sau care prejudiciază nejustificat interesele legitime ale producătorului bazei de date.

Utilizatorul legal al bazei de date, care este pusă la dispoziția publicului în orice mod, nu poate cauza prejudicii titularului dreptului de autor sau al drepturilor conexe asupra operelor sau a altor obiecte protejate cuprinse în baza de date.

Termenul de protecție a drepturilor producătorilor bazelor de date

Dreptul prevăzut la art. 40 se protejează timp de 15 ani, începând cu 1 ianuarie al anului următor celui de finalizare a bazei de date.

În cazul în care baza de date este pusă la dispoziția publicului în orice mod înainte de expirarea perioadei, termenul de protecție a dreptului producătorului bazei de date expiră după 15 ani, calculați începând cu 1 ianuarie al anului următor celui când baza de date a fost pusă pentru prima dată la dispoziția publicului.

Orice modificare substanțială, evaluată calitativ sau cantitativ, a conținutului unei baze de date, inclusiv orice modificare substanțială rezultând din acumularea completărilor, eliminărilor sau a schimbărilor succesive, care denotă o nouă investiție semnificativă, evaluată calitativ sau cantitativ, permite atribuirea unui termen de protecție propriu bazei de date care rezultă din această investiție.

Înființarea organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale

Autorii, interpreții, producătorii de fonograme, producătorii de videograme, precum și alți titulari ai dreptului de autor și ai drepturilor conexe pot, din proprie inițiativă, înființa organizații de gestiune colectivă a drepturilor lor patrimoniale.

Organizațiile de gestiune colectivă au statutul de persoane juridice și se înființează prin liberă asociere și nemijlocit de titularii dreptului de autor și/sau ai drepturilor conexe, care fie devin membri ai acestor organizații, fie le deleagă împuterniciri printr-un contract în formă scrisă.

Se admite înființarea organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor câtorva categorii de titulari de drepturi privind un anumit drept sau a organizațiilor de gestiune colectivă a mai multor drepturi în interesul unei categorii de titulari ai drepturilor de autor, precum și înființarea organizațiilor de gestiune colectivă a diferitelor drepturi și în interesul diferitelor categorii de titulari de drepturi.

Încălcarea dreptului de autor, a drepturilor conexe și a altor drepturi

Orice valorificare a obiectelor dreptului de autor, ale drepturilor conexe sau ale altor drepturi protejate de prezenta lege se consideră nelegitimă dacă are loc cu încălcarea acestor drepturi.

Orice exemplar al obiectelor dreptului de autor, ale drepturilor conexe sau ale altor drepturi protejate de prezenta lege a cărei reproducere, import, distribuire, închiriere sau împrumut atrage încălcarea acestor drepturi se consideră contrafăcut.

Depozitarea în scopuri comerciale a exemplarelor obiectelor dreptului de autor, ale drepturilor conexe sau ale altor drepturi protejate de prezenta lege se consideră nelegitimă dacă are loc cu încălcarea acestor drepturi.

Încălcarea drepturilor recunoscute și garantate prin prezenta lege atrage răspundere civilă, contravențională sau penală, după caz, potrivit legii. Dispozițiile procedurale prevăzute de prezenta lege se completează cu cele de drept comun.

Proceduri judiciare în privința încălcării dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de prezenta lege pot fi inițiate:

- a) de titularii de drepturi sau de autoritățile abilitate cu protecția drepturilor acestora;**
- b) de alte persoane care beneficiază de astfel de drepturi, în special de licențiați;**
- c) de organizațiile de gestiune colectivă a dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe;**
- d) de organizațiile profesionale de apărare și de alți reprezentanți ai titularilor de drepturi și ai licențiaților.**

Probele

La cererea părții care a prezentat probe rezonabile, acceptabile și suficiente în susținerea pretențiilor sale și a precizat, în argumentarea acelor pretenții, elemente de probă care sînt sub controlul părții opuse, instanța de judecată competentă poate dispune, sub rezerva de protecție a informației confidențiale, ca aceste elemente de probă să fie prezentate de partea opusă. În sensul prezentului alineat, instanța de judecată va considera ca probă suficientă un eșantion rezonabil de exemplare ale unei opere sau ale unui alt obiect protejat de prezenta lege.

În condițiile specificate, dacă încălcarea s-a comis la scară comercială, instanța de judecată poate dispune, la cererea uneia dintre părți, prezentarea documentelor bancare, financiare sau comerciale care se află sub controlul părții opuse, sub rezerva de protecție a informației confidențiale.

